

FOTO: INGER HANDEGÅRD

Rulleharv (valseharv)

Rulleharva var et nytt redskap omkring 1800. Som for mange andre redskap var det på Sør-Østlandet at nyvinningen først fikk gjennomslag, men i løpet av noen tiår var harvtypen i bruk i de fleste jordbruksområdene i landet.

Rulleharva bestod den første tiden av et rammeverk av tre, hvor det normalt var montert inn tre ruller med rette eller krumme jerntinder. Noen harver hadde bare to ruller, mens det også fantes harver med fire ruller.

Det mest vanlige var at tindene enten var krumme eller rette, men det ble også laget knivformede tinder. Mest vanlig var det også at tindene var like på alle rullene, men på noen harver har vi en kombinasjon. Det vanlige var da at tindene på den fremste og bakerste rullen var krumme, mens tindene på

den midterste rullen var knivformede.

De rettindede harvene smuldrer jorda best, mens de kroktindede eller knivformede er bedre til å rive sund torv.

Rulleharv med treramme og treruller ble laget hos bygdesmeden. Så lenge man nyttet treruller med jerntinder, ble alt laget lokalt. Etter hvert kom fabrikkproduserte tindekranser på markedet, og da kjøpte man disse som halvfabrikata, mens man gjorde resten av harva selv.

Midt på 1800-tallet ble det gjort forsøk med jernruller. Noen jernverk laget jernakslinger og kranser med tinder av støpjern. Slike kranser ble så trædd inn på akslingene, som igjen ble monter inn i trerammene. Senere ble det også gjort forsøk med rulleharver helt av jern. Rulleharver av støpegods ble fabrikkprodusert fra 1840–50-årene, men kom aldri til helt å erstatte harver med treramme og treruller. Feilen med de støpte harve-

Tegningene på denne siden viser tre ulike modeller av rulleharver som var i bruk fra midten av 1800-tallet. Harvene har rammer av tre, treakslinger og krumme, smidde jerntinder.

